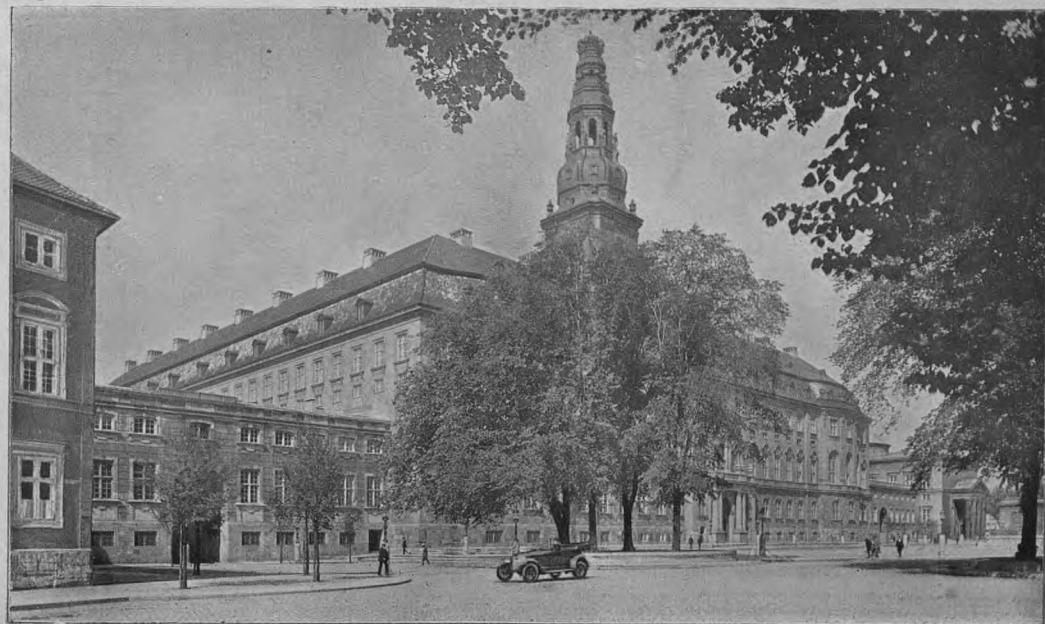


KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

Mag.
09.46 Christiansborg
Pi

R I G S D A G E N



C H R I S T I A N S B O R G

KØBENHAVNS
RÅDHUSBIBLIOTEK

Mag

09,46 Christiansborg

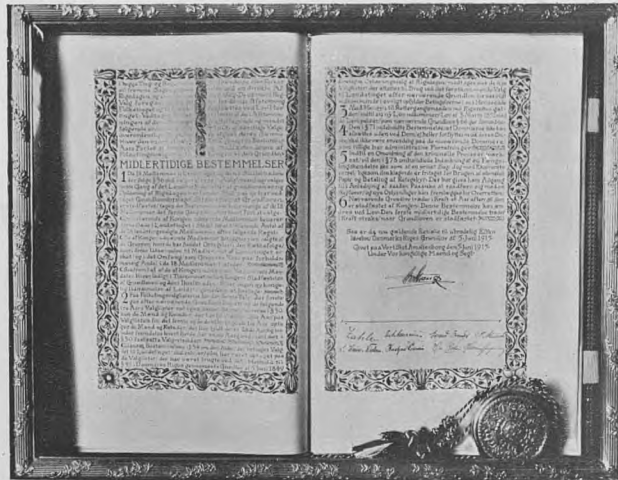
Ri

RIGSDAGEN PAA CHRISTIANSBORG



LIDGIVET AF FORENINGEN AF RIGSDAGS-TJENESTEMÆND

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S UNIVERSITETSBOGTRYKKERI - KØBENHAVN 1926



Grundloven af 5. Juni 1915.

Klichéeerne udført i Nøhrlands Reproduktions-Anstalt.



Paa Christiansborg Slot er hele vor konstitutionelle Ungdom levet.

I dette Hjertesuk fra en af Rigsdagens mest fremragende Talere lige efter Slottets Brand i 1884 fik den Sorg, der besjælede det hele Folk over den store Ulykke, der havde ramt Landet, et Udtryk, som paa een Gang samlede Minderne fra Fortiden og indeholdt en Appel til Fremtiden.

Paa dette Slot aabnedes den 23. Oktober 1848 den grundlovgivende Rigsforsamling, her blev Danmarks Riges Grundlov underskrevet af Kong Frederik VII den 5. Juni 1849, og her holdt Rigsdagen sine Møder en hel Menneskealder igennem. Her var i Sandhed hele Danmarks konstitutionelle Ungdom levet.

Hvor naturligt var det da, at Tankerne kredsede om Brandtomten med forhaabningsfulde Planer! Men der skulde gaa lang Tid, en ny Slægt skulde opvokse, inden Haabet opfyldtes.

Allerede i Januar 1885 fremkom Regeringen med et Forslag om Slottets Genopførelse paa Grundlag af de af Arkitekt Theophilus Hansen udarbejdede Planer, men der opstod straks Uenighed mellem Regeringen og Rigsdagen om selve Bygningens Anvendelse, og da ydermere de politiske Forhold tilspidsedes, blev Sagen, trods gentagne Forsøg, ikke fremmet. Først da de politiske Forhold var blevet væsentlig forandret, blev Spørgsmaalet atter taget op, og den 15. November 1903, paa 40-Aarsdagen for Kong Christian IX's

Regeringstiltrædelse, vedtoges og stadfæstedes Loven om Christiansborgs Genopførelse, dels til Brug for Kongen og Højesteret, dels til Brug for Rigsdagen. I Henhold til denne Lov blev der udskrevet en offentlig Konkurrence, og den 5. April 1906 vedtog Rigsdagen Genopførelsen af Christiansborg Slot paa Grundlag af den af Arkitekt Thorvald Jørgensen udarbejdede Plan. Grundstensnedlæggelsen fandt Sted den 15. November 1907, og den 28. Maj 1918, efter næsten fire og tredive Aars Forløb, kunde Rigsdagen, der nu var sammensat som paabudt i Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1915, der gav alle Landets Borgere, Kvinder som Mænd, lige Ret til Deltagelse i Lovgivningsmagten, atter samles i den genopførte Rigsborg paa Slotsholmens historiske Grund.

Christiansborg dækker et Areal af ca. 20 000 m². Heraf indtager Hovedbygningen og Forbindelsesbygningerne ca. 8 600 m², den indre Slotsgaard ca. 4 500 m², Rigsdagsgaarden mod Syd ca. 3 500 m², og Højesteretsgaarden mod Nord ca. 3 200 m².

Hovedbygningen med sine to Fløje er udvendig til alle Sider beklædt med Granit. En Del af dette Materiale er leveret af danske Kommuner, idet 750 af disse til Opførelsen har skænket ca. 7 000 store Mark- og Søsten, som er brugt til Beklædningen af den nederste Etage.

Fra den midterste Del af Bygningen hæver der sig — i Modsætning til det forrige Slot — et Taarn, som med sit Spir maaler 89,5 m eller Rundetaarns Højde 2½ Gang. Den øverste Krone paa Spiret har en Diameter af 5 m, og de paa Spiret anbragte Figurer, der forestiller Danmarks Hovederhverv, er 3,1 m høje og er modelleret af Billedhugger Axel Locher.



— Den, der forstaar Fuglenes Sprog, kan blive Minister —

Slottets Tagflader udgør tilsammen ca. 2 Tdr. Land, og det samlede Gulvareal alene i de af Rigsdagen benyttede Lokaler udgør omtrent 17 000 m² eller henved 3 Tdr. Land.

Hovedindgangen til Rigsdagsgaarden, hvorfra en monumental Granittrappe fører op til Rigsdagsportalen (Vignet-Billede). Denne bæres af fire karyatideagtige Mandsskikkelser, der er modeleret af Billedhugger A. Bundgaard, som ogsaa har udført alle Dekorationer, Herreds- og Byvaabnene samt Maskerne, der er anbragt over Vinduerne paa Façaderne. Maskerne i Rigsdagsgaarden forestiller Medlemmer af den grundlovgivende Rigsforsamling.

Gennem Hovedportalen træder man ind i Rigsdagens ydre Forhal (Billede 1). Her findes til venstre en Kiosk for den vagthavende Betjent og til højre en Kiosk med Bladsalg; i denne afhentes Rigsdagsreferenternes Manuskripter, der gennem en Trykluftledning fra Presseløgen sendes ned til Kiosken. Fra den ydre Forhal fører til venstre en Dør op til Tilhørerlojerne i Landstinget, til Kassererkontoret samt til Rigsdagsstenografernes Lokaler i den indskudte Etage og ned til Husinspektørens Kontor og

Lejlighed. Til højre fører en Dør dels op til Rigsdagens Ekspeditionskontor og til Folketingets Tilhørerpladser, dels ned til Kælderetagens lange Gange, hvis favnetykke Mure fra Christian VI's gamle Christiansborg hverken Ild eller Vand har formaaet at faa Bugt med. Til den ene Side i Kælderetagen findes Rigsdagens Barberstue og Badeanstalt. Til den anden Side ligger Rigsdagstrykkeriet (Bill. 27-28). Dette er enestaaende derved, at det, saa vidt vides, er det eneste Parlamentstrykkeri i Verden, som er installeret i selve Parlamentsbygningen. I de store, smukt monterede Lokaler arbejder ca. 30 Typografer — for største Delen anbragt i Vinduesnicher i de tykke Mure — med Fremstillingen af Rigsdagstidendes mange Bind og Rigsdagens øvrige Tryksager. Der bliver aarlig sat ca. 20 000 Sider og trykt ca. 5½ Mill. forskellige Tryksager; og naar Rigsdagen arbejder under Højtryk, er det ikke mindst Trykkeriet, der stilles Krav til.

De to Sidedøre i den ydre Forhal er prydet med nogle af Kunstmaler Valdemar Andersen udførte Vægdekorationer. Men den indtrædendes Øje fanges først af den midterste høje Glasdør, ad hvilken man naar ind i den indre Forhal. Her findes det elektriske Ur, der driver alle de i Rigsdagens forskellige Sale og Lokaler anbragte Ure. Til venstre, nogle Trin op, findes Landstingets Garderobe, der ligesom Folketingets til højre er anbragt under de to store Trappeanlæg, der fører op til Hallen paa første Sal. Forbi den roterende Elevator og Landstingets Garderobe kommer man til Rigsdagens Restaurant (Billede 24). Midt for findes Hovedlokalet, den saakaldte »Palme-



— Ikke enhver Hane, der galer, melder ny Dag —

have«, som er aaben baade for Tingenes Medlemmer, Tjenestemændene, besøgende og andre adgangsberettigede, medens en mindre Spisesal er forbeholdt Tingenes Medlemmer og Ministrene. Ved Restauranten findes nogle mindre Lokaler, der benyttes som Forsamlingslokaler for de i Rigsdagen arbejdende Journalister.

Gaar man fra den indre Forhal til højre forbi Folketingsgarderoben, kommer man til Fællessalen (Billede 4), der er bestemt til Afholdelse af Fællesmøder af begge Tingenes Medlemmer, til Afholdelse af Rigsdagens Aabningsmøder og andre Højtideligheder.

Loftet i Fællessalen og Lofterne i de tilstødende Udvalgsværelser er udført af Billedhugger H. Lambertsen. Endevæggen bag to Søjler af gammelt norsk Marmor fra det forrige Slot dækkes af et stort Frescomaleri af Professor Oscar Mathiesen forestillende Fællesmødet i den gamle Folketingssal i Fredericiagade den 5. Juni 1915.

Paa Brudstykket (Billede 5) ser man daværende Statsminister Zahle overrække Folketingets daværende Formand, Pedersen-Nyskov, et kalligraferet Eksemplar af den samme Dag af Rigsdagen vedtagne og af Kongen underskrevne nye Danmarks Riges Grundlov af 1915; de fremmede Magters Gesandter

ses i Diplomatløgen, medens Tingenes Medlemmer fylder Salens Gulv.

Studierne til Billedet paabegyndtes under selve Handlingen, idet Kunstneren var til Stede og optog Skitser. Efter disse samt efter en Kompositions-Skitse af nogle Detailler i naturlig Størrelse bestilte Rigsdagen gennem Præsidiets Billedet, der indeholder omtrent to Hundrede Portrætter af daværende Rigsdagsmedlemmer og Ministre udførte al-fresco, i den friske Murpuds, paa selve Muren.

Naar man forlader Fællessalen, kan man gaa til højre igennem en Dør, der fører ud til en mindre Forhal (Billede 3). Væggene er her beklædt med Paneler, der omslutter nummererede Skuffer; hvert Medlem af Rigsdagen har her sin Skuffe til Opbevaring af Dokumenter og lignende. I denne Hal findes ogsaa Indgangsdørene til Udvalgsværelse Nr. 2, hvis Vægge er behængt med en stor Mængde Portrætter af Ministre og Gruppebilleder af Ministerier. Dette Værelse staar i Forbindelse med Udvalgsværelse Nr. 1 (Billede 6), som ved særlige Lejligheder, som f. Eks. Rigsdagens højtidelige Aabning, bliver benyttet af Kongen og det kongelige Følge, medens Værelse Nr. 2 benyttes af Ministrene og Tingenes Formænd.

Fra denne mindre Hal, hvorigennem der fra Kongeporten er en Adgang til Rigsdagen, der er forbeholdt Rigsdagens Medlemmer, fører Folketingets Hovedtrappe op gennem alle Etagerne. Til denne Trappe er anvendt de smukke gamle Bronzabalustre og den gamle Mahogni Haandliste fra Frederik VI's Slot. Disse Balustre er ligeledes anvendt paa Balkonerne i den indre Forhal og i Hallen paa første Sal.



— Alle vil Herre være, ingen vil Sækken bære —

Billedskærerarbejdet i den indre Forhal og i Garderobehallen er udført af Billedhugger E mil H a n s e n, som ligeledes har udført Billedskærerarbejdet i Landstingssalen.

Fra den indre Forhal fører to store Trappeanlæg op til den store Hal paa første Sal. Til Trinene i disse Trapper er anvendt Basalt fra Færøerne.

Kommer man op ad Trappen til højre (Billede 2), har man Folketingssalen (Billede 8) liggende lige for. Denne Sal har samme Maal som Underhussalen i det engelske Parlament. Den er meget høj, Loftet ligger i Flugt med Andensals Loft, det vil sige, at det store Rum hæver sig op gennem 3 Etager, og den afgiver Siddepladser til 149 Medlemmer og 10 Ministre. Bordene, ved hvilke Ministre og Medlemmer har Plads, er grupperet i Halvkredse om den foran de høje Vinduer mod Slotspladsen opstillede F o r m a n d s - og T a l e r s t o l. Denne, der ligesom de øvrige af Rigsdagens Møbler er tegnet af Arkitekt T h o r v a l d J ø r g e n s e n, er forfærdiget af en Egestamme, hidrørende fra en Stubmølle, der i sin Tid laa i Landsbyen Lendemark ved Stege. Da Møllen nedbrødes, købte fhv. Folketingsmand F r e d e B o j s e n, Rødkilde, den svære Egestamme for at bruge den til Gavntræ. Den gamle Politikers Interesse for

Indrettelsen af Folketingets Lokaler paa Christiansborg førte midlertid med sig, at det smukke Træ i Stedet for at blive brugt til Trappetrin blev anvendt til Landets fornemste Talerstol.

Ved et Besøg, som Snedkermester Fru A n n y B e r n t s e n - B u r e, en Datter af K l a u s B e r n t s e n, aflagde hos Hr. Bojsen, saa hun den gamle Egestamme og ytrede Lyst til at købe den for at lade den skære op. Dette afsloges først pure af Hr. Bojsen, men da han hørte, at det var paatænkt at anvende den til Talerstol i det nye Folketing, udstedte han straks et Gavebrev til Fru Bure, hvorved Stammen skænkedes til Christiansborg Slot med det Forbehold, at den skulde anvendes til Talerstol. Og det var med synlig Glæde, at Hr. Bojsen senere talte derom. »En mere passende Anvendelse kunde Træet ikke finde«, sagde han; »under dets Krone har de gamle Vikinger færdedes, det er et Stykke af Danmarks Fortid, der drager Nutidens Opmærksomhed mod sig i alle store og vigtige Spørgsmaal, ikke mindst dem, der angaar Danmarks Fremtid.«

Hele Folketingssalen er op til Mellemetages Højde beklædt med rigt udskaarne mørke Egetræspaneler og Balustre. Billedskærerarbejdet samt Salens øvrige Vægdekorationer er udført af Billedhugger C a r l M o r t e n s e n, der ogsaa har modeleret det rigt prydede Loft (Billede 7). Tilhørerlogerne er anbragt i Mellemetages Højde, til højre for Formanden de for Landstingets Medlemmer, Kongehuset og Diplomaterne bestemte Pladser, til venstre den reserverede Loge, under hvilken P r e s s e l o g e n med Pladser for Rigsdagsreferenterne findes, og endelig lige overfor Formandspladsen i to Etager nederst de reserverede og øverst de almindelige Tilhørerpladser.



— Ungdommen bebuder Manden, ligesom Morgenens Dagen —

Under Logerne til højre i Flugt med Salen, findes et Galleri med Reoler til Rigsdagstidende og forskellige Haandbøger. Fra dette Galleri fører en Glasdør ind til Folketingets Læseværelse (Billede 14), hvor de fleste af Landets Dagblade er fremlagt. Det er et stort lyst Rum med Udsigt over Slotspladsen; man lægger paa Væggene Mærke til adskillige Portrætter af Medlemmer af den grundlovgivende Rigsforsamling. Disse Portrætter, der dels er købt af Rigsdagen, dels er Gaver til denne, er for største Delen malet af Constantin Hansen, som Forarbejder til Kunstnerens store Billede paa Frederiksborg Museet.

Landstingssalen (Billede 9), hvortil man kommer, naar man fra den indre Forhal benytter den store Basalt-Trappe til venstre, er baade mindre og lavere end Folketingssalen, men den skal jo kun afgive Plads til 76 Medlemmer foruden Ministrene. I øvrigt er Indretningen svarende til den i Folketingssalen. Ogsaa her findes Træpaneler, udskaarne af Billedhugger Emil Hansen, men her er Træværket hvidlakeret. Formands- og Talerstolen er opstillet foran Vinduerne ud til Ridebanen, og Medlemmernes Pladser er anbragt i Halvkreds udenom et Bord, det saakaldte Ordførerbord, der staar foran Formands-

pladsen. Formanden har til venstre for sig de Loger, der er reserveret Kongehuset, Diplomaterne og Folketingets Medlemmer, lige for sig de almindelige Tilhørerpladser, medens Presselogen og de reserverede Tilhørerpladser er anbragt til højre. Ministrenes Pladser befinder sig ogsaa til højre for Formands- og Talerstolen, og bag den fører en Dør ud til et mindre Minister-værelse (Billede 18). Paa den modsatte Side er der Udgange til nogle Smaaaværelser, der svarer til det omtalte Galleri i Folketingssalen. Her findes nogle Haandbøger og Rigsdagstidende, og herfra kan Tingets Medlemmer, samtidig med at de er beskæftiget med at skrive eller læse, holde Øje med, hvad der sker i Salen. Disse Smaaaværelser staar atter i Forbindelse med Landstingets Avis-Læseværelse, der vender ud til den indre Slotsgaard.

Den store Hal eller Vandrehallen (Bill. 10-11), der forbinder Folketingssalen mod Øst og Landstingssalen mod Vest, danner Midtpunktet for det Liv, der paa Mødedagene rører sig i Rigsdagen. Her kommer alle de, der ønsker at faa Medlemmerne og Ministrene i Tale, og her søger Medlemmerne ud fra Salene for at modtage besøgende eller for at samtale indbyrdes, vandre i Hallen eller siddende omkring paa Sofaerne i de hyggelige Vinduesnicher (Billede 12).

I Hallen udenfor Folketingssalen fanges Øjet først af Maleren Harald Slott-Møllers store Billede af et Møde i den internationale Kommission for Slesvig (Billede 13). Portrætterne fra venstre til højre fremstiller den svenske Delegerede Hr. v. Sydow, den norske Delegerede, Generaldirektør Heftye, den franske Gesandt, Claudel, den engelske Gesandt, Sir Charles Marling, samt Kommissionens Sekretær, B. Bruce, I



— Gud giver enhver Fugl sin Føde, men kaster den ikke i Reden til den —

Billedets venstre Side ser man en Del af Byen Flensborg. Billedet blev købt af Rigsdagen og ophængt i Hallen i Anledning af Genforeningen.

Vandrer man videre gennem Hallen, kommer man forbi Rigsdagens Bureauchefs Værelse, dernæst til Rigsdagens Bureau, det store Ekspeditionskontor (Billede 19), hvorfra Sagerne, der vedrører Rigsdagens Administration, ekspederes. Forbi Budstuen kommer man til Hallens Midterparti foran den store Kamin (Billede 11). Denne er af gammelt norsk Marmor fra Frederik VI's Slot, og af samme Materiale er de store Søjler, der pryder Hallen, og hvis Kapitæler og Baser er udført af Billedhugger Niels Hansen.

Lige overfor Kaminen er opstillet en Sokkel af samme Sten (se Billede 17), der tjener som Fodstykke for det Sølvskrin, som gemmer det af Kunstmaler Kr. Kongstad kalligraferede Eksemplar af Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1915, gengivet paa Side 2.

I det midterste Vindue ud til den indre Slotsgaard findes en af Rigsdagens Præsidium i Anledning af Genforeningen opsat Minderude (Billede 17). Udkastet til dette smukke Glas-maleri skyldes Maleren Sigurd Olrik. Efter dennes Død

blev Udførelsen overtaget af Billedhuggeren Jens Lund, med Bis'and af Maleren Marius Hammann. Man ser øverst Thyra Danebod foran Dannevirke, i Midten Danmark og Sønderjylland genforenes og nederst Uffe hin Spages Kamp. Omkring disse Motiver er anbragt Tønders, Aabenraas, Haderslev og Sønderborgs Byvaabener, Billeder af Dybbøl Mølle, Skamlingsbanken med Støtten, Guldhornet findes, Kong Dan samt det danske og det sønderjydske Vaaben.

De Marmorbuster, der er opstillet i Hallens Midterparti, forestiller C. C. Hall (af H. V. Bissen), A. F. Tscherning (J. A. Jerichau), C. Berg (Rasmus Andersen) og V. Hørup (J. F. Willumsen) og i Vinduesnicjerne Gibsafstøbninger af Buster af A. W. Moltke, Monrad, Madvig, Grundtvig, A. Hage, J. C. Jacobsen og J. C. Drewsen, alle modelerede af H. V. Bissen.

Ved Vinduerne lige overfor Kaminen er ophængt til venstre et Portræt af Frederik VII malet af J. V. Gertner og til højre en Studie af Constantin Hansens store Billede, Den grundlovgivende Rigsforsamling.

Paa begge Sider af Kaminen fører Døre ind til det saakaldte Samtaleværelse (Billede 16), hvis fornemste Prydelse er det store Grundlovsbillede, malet af Herman Vedel og skænket Rigsdagen af Direktør G. A. Hagemann. Paa dette Billede ses Portrætter af de Ministre og Rigsdagsmænd, der var de ledende i Grundlovssagen, nemlig: Rottbøll, J. C. Christensen, Hassing Jørgensen, Piper, Stauning, Rasmus Andersen, Slebsager, P. Munch, Eduard Larsen, Poul Rasmusen,



— Ikke enhver Høne, der kagler, lægger et Æg —

Abrahamsen, Edv. Brandes, Kl. Berntsen, N. Neergaard, C. Th. Zahle, O. Rode, H. Hammerich, Ellinger, Jørgen Pedersen, Slengerik, K. M. Klausen, Andreassen, Harald Jensen, Poul Christensen, Goos, H. Trier, Alfr. Christensen, Th. Povlsen, Jensen-Sønderup og Borgbjerg.

Endvidere ses paa Væggene Portrætter af N. F. S. Grundtvig (Constantin Hansen), C. D. Lüttichau (efter Chr. Jensen), A. W. Moltke (efter J. V. Gertner), J. B. S. Estrup (efter A. Jerndorff), C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs (efter Chr. Jensen), Lars Dinesen (P. Mønsted), Hother Hage (Constantin Hansen), J. L. Holstein-Ledreborg (B. Middelboe), Sophus Høgsbro (Gabriel Jensen), Michael Drewsen (Chr. Jensen), J. Fr. Schouw (V. Marstrand), J. C. Drewsen (J. Roed), Hans Krüger (C. A. Schleisner), D. G. Monrad (Constantin Hansen) og L. H. C. Holstein-Holsteinborg (efter P. S. Krøyer).

Ved Midtervinduet er opstillet en pragtfuld blaa Sèvres Vase, der blev skænket den danske Rigsdag af den franske parlamentariske Voldgiftsgruppe efter Gruppens Besøg i København i 1909. Paa Bordene i Værelset findes desuden 2 smukke Vaser fra Bing og Grøndahls Fabrik, tegnede af Professor Hans Tegner. Disse to

Vaser er en Gave fra Brygger Vagn Jacobsen i Anledning af Genforeningen.

Paa den anden Side af Læseværelset kommer man forbi Kassererkontoret, hvor Medlemmerne hæver deres Diæter, og hvor alle Lønninger og andre Udgifter udbetales, til Rigsdagens Formænds Værelser.

I Folketingets Formandsværelse (Billede 15) findes Portrætter af J. N. Madvig (Constantin Hansen), L. N. Bregendahl (Constantin Hansen), C. Krabbe (Marie Dorothea Krabbe), H. Trier (Bertha Wegmann), Anders Thomsen (N. V. Dorph), Pedersen-Nyskov (Jul. Paulsen) og J. C. Christensen (N. V. Dorph).

I Landstingets Formandsværelse er opstillet en Marmorbuste af C. C. V. Liebe, der var Landstingets Formand i 25 Aar (1869—94). Busten er udført af E. H. Bentzen paa Bestilling af Rigsdagen. I øvrigt findes der Malerier af de tidligere Formænd: H. Matzen (G. Vermehren), H. N. Hansen (J. C. Schlichtkrull), H. C. Steffensen (Fr. Lange), O. C. S. Sonne (H. Vedel), C. Goos (V. Irminger), P. D. Bruun (J. Vermehren), M. P. Bruun (G. Vermehren) og Anders Thomsen (Oscar Matthiesen).

Alle disse Værelser, fra Bureauchefens til Landstingets Formænds Værelser, ligger langs Hallens ene Langside og vender ud mod Rigsdagsgaarden. Paa den anden Langside findes ingen Værelser, og herfra faar Hallen om Dagen sit Lys gennem Vinduer, som vender ud til Slotsgaarden. Om Aftenen oplyses Hallen af 3 mægtige Lysekroner, der ligesom Rigsdagens øvrige Lysekroner er tegnet af Kunstmaler Bentzen-Bilkvist.



— Tid har veltænde Tunge vundet mere end draget Sværd —

Over Panelet hele Hallen rundt er der malet en Frise med mange morsomme Dyrebilleder og Fyndsprog. Denne Frise og de øvrige Vægdekorationer skyldes Kunstmaler Rasmus Larsen. I Nærheden af Landstingssalen er i en Niche ophængt en Ramme med Billeder af Kvindesagens Forkæmpere.

Rigsdagens Mellemetage fremtræder som et Slags Galleri over den store Hal, og man kan herfra iagttage Færdselen paa de store Basaltrapper og i selve Hallen. Midtpartiet optages af nogle Udvalgsværelser og Omklædnings- og Garderobrum for Rigsdagens Medlemmer, som ogsaa fra Galleriet har Adgang til en Række smaa Arbejdsrum, vendende ud til den indre Slotsgaard. I øvrigt er der fra denne Etage Adgang til de forskellige Tilhørerloge i Folketing og Landsting.

Anden Sals Etage, den saakaldte Udvalgssetage, optages hovedsagelig af større og mindre Værelser, der dels benyttes af de af Tingene nedsatte Udvalg, dels bruges som Forsamlingsværelser af Rigsdagens forskellige politiske Grupper. Deres Udstyr er saa nogenlunde ens, men der er dog, takket være afd. Landstingsmand Herman Triers store Interesse for Sagen, søgt at bøde paa Ensformigheden ved at give hvert af Rummene et Særpræg ved en gennemført Udmykning af Væggene med Billeder af betydende politiske Personligheder, Tegninger og

billedlige Fremstillinger af Begivenheder eller Egne, der har Tilknnytning til Rigsdagens Historie. Over Landstingssalen ligger de til dette Ting hørende Udvalgs- og Forsamlingsværelser. Det største ud mod den indre Slotsgaard Nr. 9, der paa Grund af sin Rummelighed ogsaa benyttes af større Kommissioner, er prydet med Billeder fra Island især fra Rigsdagens store Islandsrejse i 1907, medens Udvalgsværelse Nr. 10 indeholder en Samling Billeder fra Bornholm. Nr. 11, der er Samlingsværelse for det socialdemokratiske Parti i Landstinget, er smykket med Billeder fra Færøerne. Det radikale Parti i Landstinget raader over Nr. 13, paa hvis Vægge der findes Billeder fra forskellige Egne i Danmark, og i Udvalgsværelse Nr. 14 er ophængt en Samling smukke Billeder fra Christiansborg Slot i Fortid og Nutid. Nr. 15 er Partiværelse for det konservative Folkeparti i Landstinget. Her findes et Maleri, udført af Professor L. Tuxen, forestillende C. G o o s og H. N. H a n s e n, et Forarbejde til et større Billede, skænket Gruppen af Landstingsmand Grosserer H o l g e r P e t e r s e n, desuden findes her en Samling Malerier, udførte af og skænkede af Landstingsmand, Grosserer C. V. B u n c h. Værelset Nr. 16 er forbeholdt Landstingets Finansudvalg og prydet med Billeder fra Grønland og de dansk-vestindiske Øer. Videre i Retning mod Folketingssalen kommer man til Nr. 17 (Billede 21) der er Partiværelse for Venstregruppen i Landstinget. Her findes et Maleri af Landstingsmand J ø r g e n P e d e r s e n, malet af Professor Oscar Matthiesen som Forstudie til Kunstnerens store Frescomaleri i Fællessalen. Billedet er en Gave til Gruppen fra Landstingets fhv. Formand, Højesteretsassgfører F. B ü l o w. Endvidere optages Væggene i dette Værelse af en interessant Sam-



— Kattens Leg er Musens Død —

ling Plakater, Kort og Billeder fra Afstemningsdagene i Sønderjylland i 1920. Man lægger særlig Mærke til de smukke Plakater, en interessant Samling Pengesedler fra Afstemningsomraadet, en fuldstændig Samling C. I. S. Frimærker, et kalligraferet Eksemplar af Sønderjydernes bekendte Valgopraab i Januar 1920, Kort over Afstemningsresultaterne den 10. Februar og den 14. Marts 1920 samt endelig en smuk Egekiste indeholdende den store Rømningsadresse.

Værelse Nr. 18 er et Udvalgsværelse med nogle Gruppelbilleder af Folketingets Medlemmer i 1874 og i 1899 samt en Del Portrætter af bekendte Politikere fra den Tid, da det forrige Christiansborg endnu stod.

Det socialdemokratiske Parti i Folketinget har sit Samlingsværelse i Nr. 19 (Billede 23). Værelset Nr. 20, hvis Vægge prydes af Billeder fra Heden og Malerier af Landstingsmand Jørgen Berthelsen og Folketingsmand J. K. Lauridsen, er Udvalgsværelse. Ligeledes Nr. 21, paa hvis Vægge man ser nogle morsomme Fotografier fra Livet i den gamle Rigsdag i Fredericiagade samt en Del Billeder til Minde om de store Modtagelsesfester i Rigsdagen for de sønderjydske Krigsfanger, de sønderjydske Kvinder, de fremmede Besættelsestropper o. s. v. I et Forværelse, om hvilket de følgende Værelser grupperer sig,

findes et Maleri »Fra Kvindevalgrets Kampens første Dage«, malet af Marie Luplau og skænket Rigsdagen af Kunstnerinden, endvidere nogle Malerier fra den gamle Rigsdagskaserne i Fredericiagade. Nr. 22 er Partiværelse for det konservative Folkeparti i Folketinget; her findes et Maleri, udført af Kunstmaler H. Dohm, af Formanden for det konservative Folkeparti i Landstinget, Proprietær E. G. Piper, malet paa Bestilling af det konservative Folkepartis Forretningsudvalg. Den radikale Folketingsgruppe har lagt Beslag paa Nr. 23 og Venstre i Folketinget paa Nr. 24 som respektive Forsamlingsværelser. Fra disse Værelser er der en storartet Udsigt over den gamle By (Billede 25). Foruden disse forskellige Udvalgs- og Partiværelser findes i samme Etage ud mod Rigsdagsgaarden ved Folketinget dette Tings Finansudvalgsværelse (Billede 20) med tilstødende Arbejdsværelser og et Værelse til Finansudvalgets Formand. Paa samme Side midtvejs og strækkende sig hen mod Landstingsfløjen findes Rigsdagens Bibliotek. Det bestaar først af et lyst, rummeligt Læseværelse (Billede 22), forsynet med et Haandbibliotek paa 2000 Bind. I dette Læseværelse findes desuden et Kortskab og en Samling Tidsskrifter til Medlemmernes Afbenyttelse. Paa Sidevæggene findes til den ene Side et stort Danmarkskort og til den anden Side et stort Grønlandskort, tegnede og malede af Guide Danbo i Generalstaben. Felterne over de hvid- og guldmalede Reoler prydes med smukke Relieffer af Rigsdagsmedlemmer, der med særlig Interesse har arbejdet for Bibliotekets Udvikling. Reliefferne er modeleret af Billedhugger Carl Mortensen. Der er først Formanden for den grundlovgivende Rigsforsamling, J. F.

Schouw, samt de to første Tilsynsførende for Biblioteket, Hother Hage og M. Hammerich. Endvidere A. F. Krieger, Carl Ploug, Fr. Bajer, C. Krabbe, Høgsbro, Steffensen, Herman Trier og J. C. Christensen. Læseværelset staar gennem Bibliotekarens Kontor i Forbindelse med det fuldstændig moderne indrettede Bogmagasin, der optager 2 Etager og indeholder ca. 40 000 Bind bestaaende hovedsagelig af retsvidenskabelige, socialpolitiske og historiske Værker. Desuden ejer Biblioteket en stor Samling Forhandlinger fra de forskellige Landes Parlater.

Som Nabo til Biblioteket, ligeledes ud til Rigsdagsgaarden, ligger Rigsdagens Arkiv, hvor »Arkivsagerne« (Lovforslag med Forhandlinger, Betænkninger m. m. samt Udvalgsarbejder, hvert Emne samlet for sig) bliver til, hvor alle Tryksager og Akter fra Rigsdagssamlingerne samles og ordnes. Arkivet raader ogsaa over nogle større Rum paa tredie Sal, Rigsdagens øverste Etage, hvor ogsaa den Danske interparlamentariske Gruppe har sit Bibliotek og Arkiv, som prydes af en Marmorbuste af Gruppens Stifter Fr. Bajer. Paa tredie Sal findes ligeledes Rigsdagens Telefoncentral med Omstillingsbord for Rigsdagens 160 Telefonapparater og med 23 Ledninger til Centralen samt to Ledninger til Provsen og to til Statstelefonen.

I samme Etage har Statsrevisionen sine Lokaler med et Værelse til hver af Statsrevisorerne samt et til Kontor-

chefen. I Formandens Værelse findes en Samling Portrætter af Statsrevisorerne. Foruden nogle Udvalgsværelser og Kommissionsværelser er der indrettet et Lokale til Brug for Foreningen af Rigsdags-Tjenestemænd. I dette Værelse (Billede 26) er opstillet en Buste af Foreningens Æresmedlem, Forfatteren, fhv. Protokolsekretær Erik Skram, modeleret og skænket Foreningen af kgl. Kammersanger Wilhelm Herold. Ovenover Folketingssalen er Distributionen anbragt, hvor den fra Trykkeriet leverede Rigsdagstidende bliver falset, omdelt fra og opbevaret.

I Nærheden af denne findes Rigsdagsbetjentenes Garderobe og deres Forsamlingsværelse, og endelig kan det nævnes, at der fra denne Etage paa Landstingssiden fører en Dør ud til Rigsdagens Terrasse, hvorfra der er en pragtfuld Udsigt over Ridebanen, Marmorbroen, Prinsens Palæ og de gamle Patricierhuse i Kvarteret mellem Kanalen og Glyptoteket, over Raadhuspladsens Taarne og de mange Kirkespir. Endvidere har man herfra et udmærket Overblik over Slotsgaarden og det imponerende Bygningsværk, særlig Taarnet, der hæver sig paa Ruinerne af Absalons Borg.

Paa det nye Christiansborg har den danske Rigsdag nu faaet en Bolig med alle tidssvarende Indretninger og Bekvemmeligheder. Kan den maaske ikke i Pragt og kunstnerisk Udsmykning maale sig med de pragtfulde Parlamentpaladser i de store Lande, saa danner den dog med sit prunkløse, men solide Udstyr et værdigt Hjem for det danske Folks lovgivende Forsamling.



I. Den ydre Forhal.

Vestibule.

Vestibül.

Hall.



Grand escalier.

2. Trappparti.

Haupttreppe.

Staircase.



Petite antichambre.

3. Lille Forhal.

Kleines Vorzimmer.

Lobby.



Salle commune.

4. Fællessalen.

Gemeinsamer Saal.

Common room.



5. Den grundlovgivende Rigsdag 1915.
(Brudstykke.)

Assemblée constituante 1915.

Constituent Assembly 1915.

Der verfassungsgebende Reichstag 1915.



6. Udvalgsværelse.

Salle de commission.

Committee room.

Ausschusszimmer.



7. Midterpartiet af Loftet i Folketingssalen.

Partie du milieu du plafond de la salle du Folketing.

Central part of the ceiling of the Folketing.

Mittel-Partie der Decke des Folketing-Saales.



8. Folketingssalen.

Salle des Séances du Folketing.
(Chambre des Députés).

Sitzungssaal des Folketings.

Meeting room of the Folketing.
(Lower House).



9. Landstingssalen.

Salle des Séances du Landsting.
(Sénat).

Sitzungssaal des Landstings.

Meeting room of the Landsting.
(Upper House).

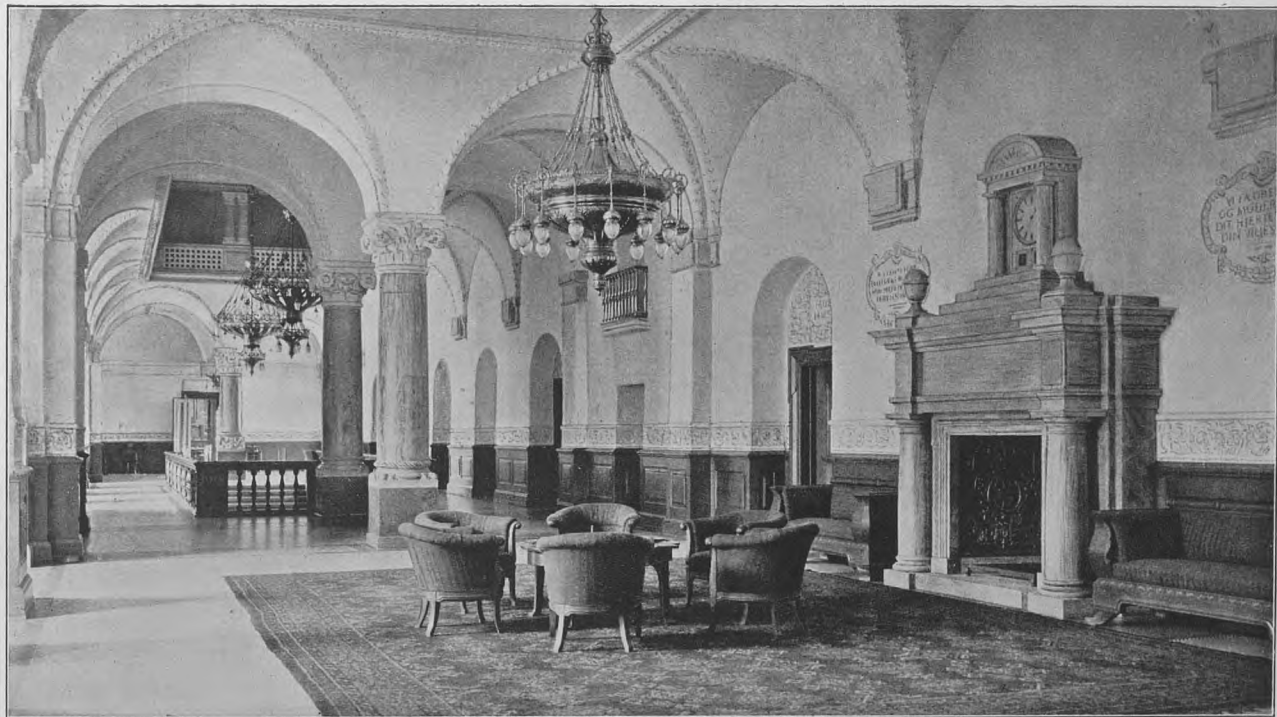


10. Den store Hal.

Grande Galerie.

Grosse Halle.

Central Hall.

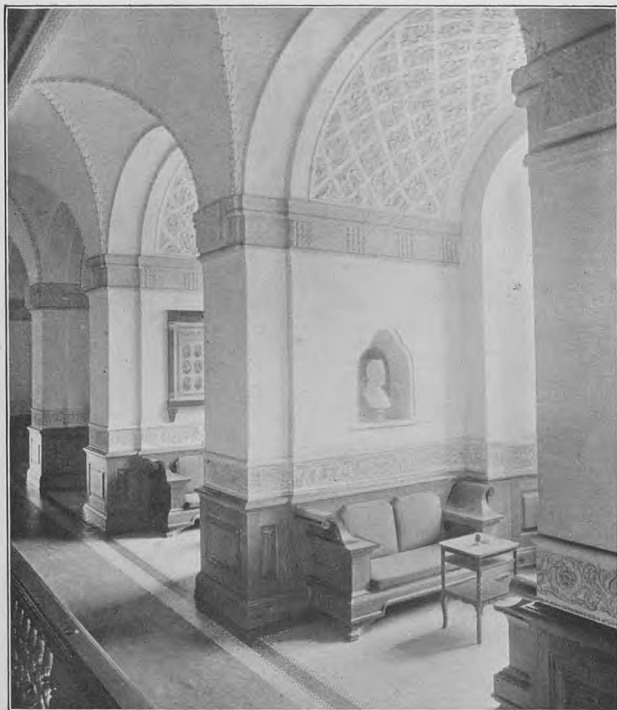


Grande Galerie, partie centrale.

II. Den store Hal, Midterpartiet

Grosse Halle, Mittelteil.

Central Hall (middle).



12. Vinduesniche i Hallen.

Embrasure.

Window recess.

Fensterniche in der Haupthalle.



13. Den internationale Kommission for Slesvig.

Commission Internationale
du Sleswig.

International Commission
of Sleswick.

Die internationale Kommission für Schleswig.



14. Folketingets Læseværelse.

Salle de lecture du
Folketing.

Reading room of
the Folketing.

Lesezimmer des Folketings.



15. Folketingets Formands Værelse.

Salon du Président du
Folketing.

Room of the Président du
the Folketing.

Zimmer des Vorsitzenden des Folketings.

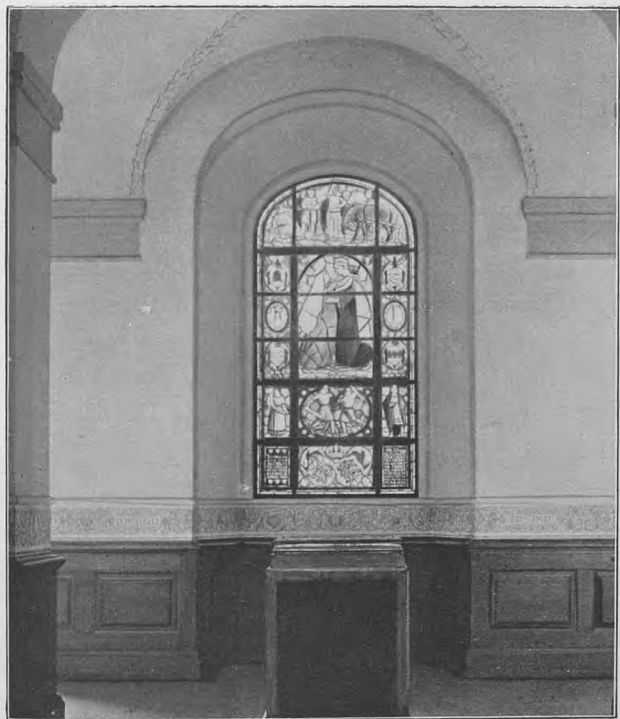


Salon de conversation.

16. Samtaleværelse.

Konversationszimmer.

Conversation room.

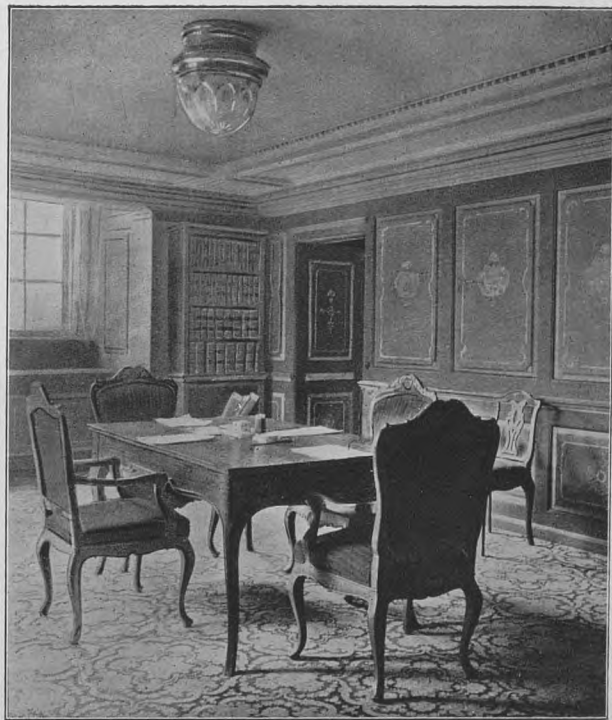


17. Minderude om Genforeningen 1920.

Vitrail commémoratif.

Memorial pane.

Gedächtnisfenster.



18. Ministerværelse ved Landstinget.

Salon des Ministres.
Sénat.

Room of Cabinet Ministers.
Upper House.

Ministerzimmer. Landsting.



Secrétariat Général.

19. Rigsdagens Bureau.
Ekspeditionskontor.
Kanzlei des Reichstags.

Office of the Rigsdag.



Salle de la Commission du Budget
du Folketing.

20. Folketingets Finansudvalgsværelse.

Finanzausschusszimmer des Folketings.

Room of the Committee on Ways and
Means of the Lower House.

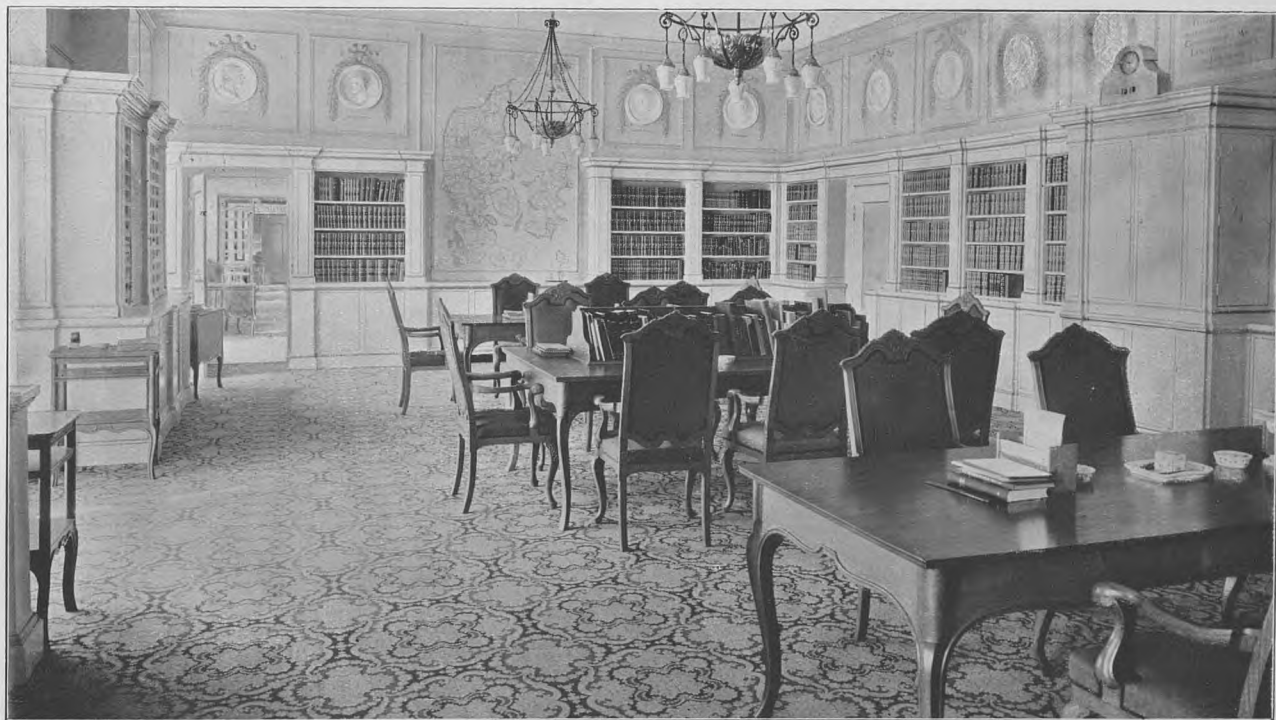


21 Udvalgsværelse.

Salle de commission.

Ausschusszimmer.

Committee room.



22 Bibliotekets Læsesal.

Salle de lecture de la bibliothèque.

Lesesaal in der Bibliothek.

Reading room of the library.



23. Partiværelse for den socialdemokratiske Gruppe i Folketinget.

Salle de réunion du parti
socialiste du Folketing.

Room of the Labour Party
of the Lower House.

Parteizimmer der socialdemokratischen Gruppe im Folketing.



24. Rigsdagens Restaurant

Salle du restaurant du Rigsdag.

Refreshment rooms.

Speisesaal im Reichstag.



25. Udsigt fra Venstres Partiværelse paa anden Sal i Hovedfløjen.

Vue prise de la salle du parti de la gauche
au 2ème étage.

Aussicht aus dem Parteizimmer der Linken
im zweiten Stock.

View from the room of the left party
on the 2nd floor.



26. Samlingslokale for Foreningen af Rigsdags-Tjenestemænd.

Salon de l'Association des fonctionnaires du Rigsdag.

Meeting room for the Union of the functionaries of the Rigsdag.

Versammlungszimmer des Vereins der Reichstagsbeamten.

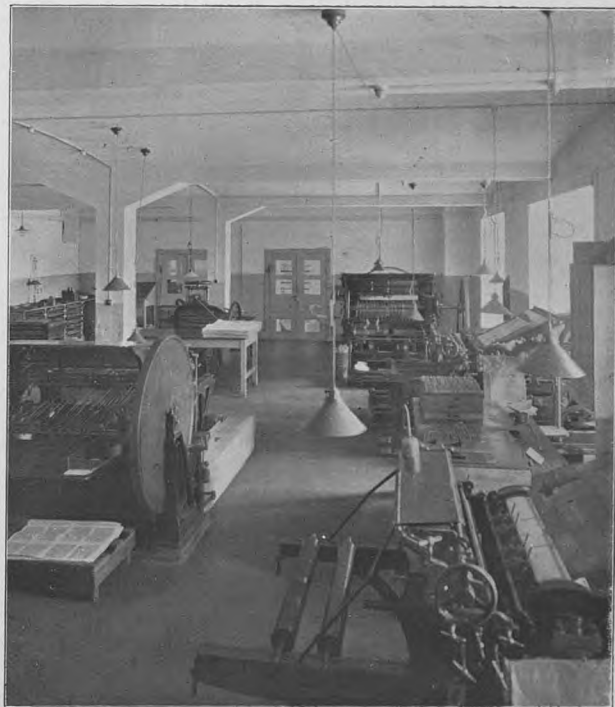


27. Rigsdagstrykkeriet.
Sæfteriet.

Imprimerie.
Salle des compositeurs.

Printing office.
Room of compositors.

Reichstagsdruckerei. Setzerei.



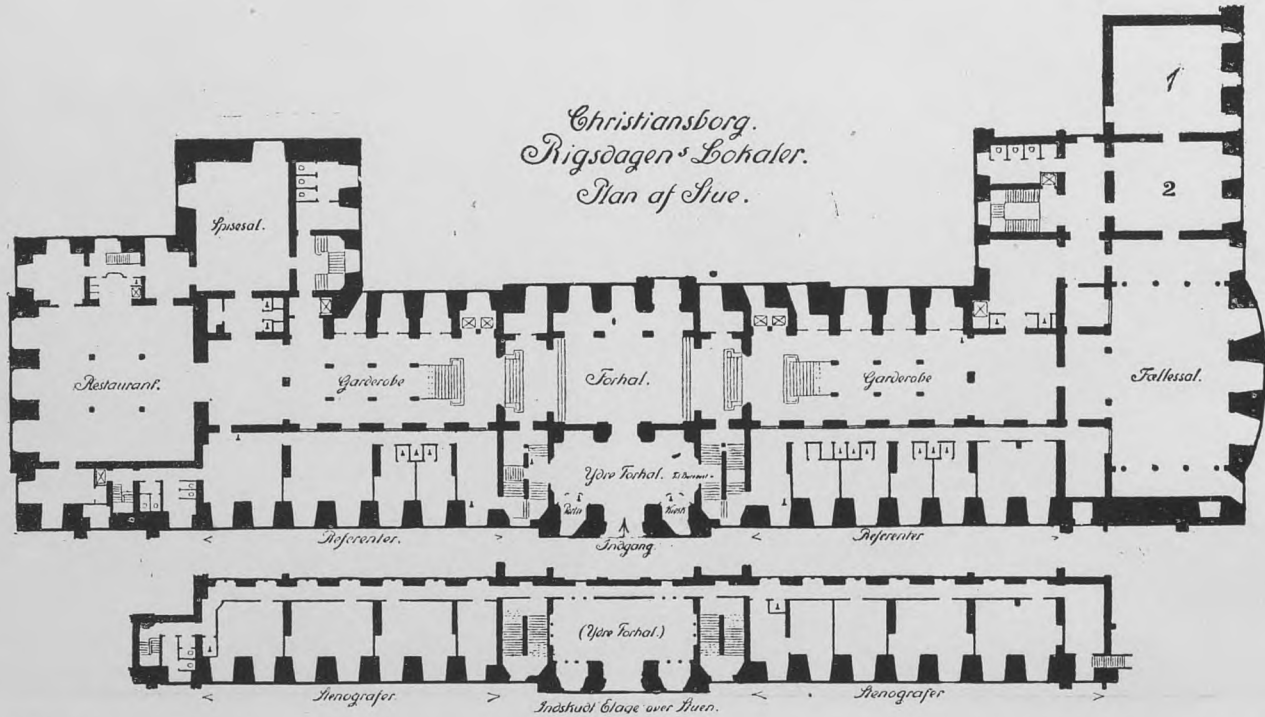
28. Rigsdagstrykkeriet.
Maskinhal.

Imprimerie.
Salle des machines.

Printing office.
Machine hall.

Reichstagsdruckerei. Maschinenhalle.

Christiansborg.
Rigsrådens Lokaler.
Plan af Stue.

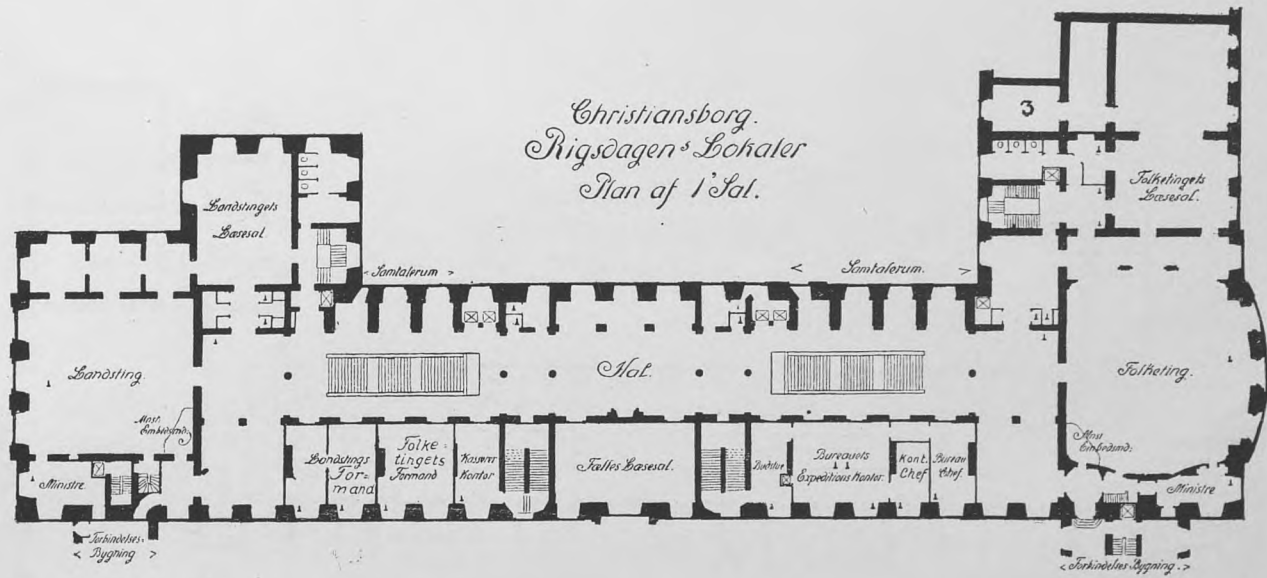


Plan du rez-de-chaussée.

Plan vom Erdgeschoss.

Plan of ground-floor.

Christiansborg.
Rigsdagens Lokaler
Plan af 1 Sal.



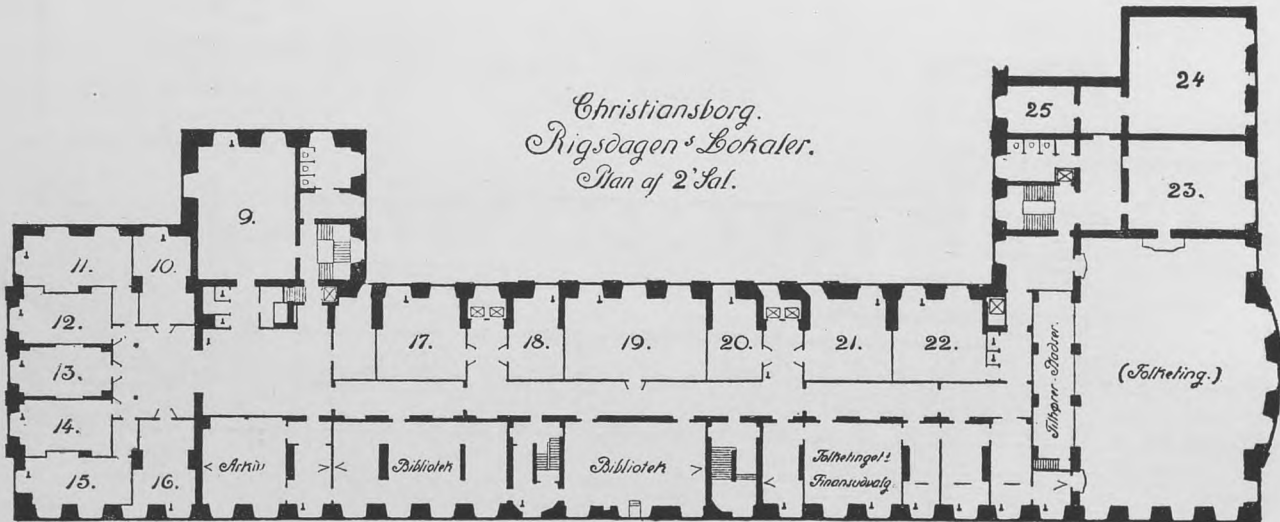
Plan du premier étage.

Plan vom ersten Stock.



Plan of first floor.

*Christiansborg.
Rigsdagen's Lokaler.
Plan af 2' Sal.*



Plan du deuxième étage.

Plan vom zweiten Stock.

Plan of second floor.

